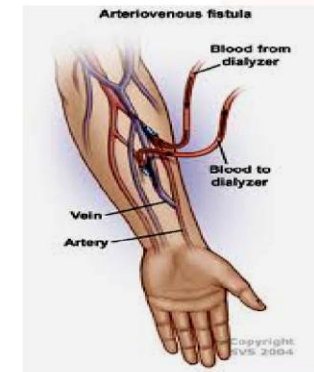


همانطور که می دانید در عمل دیالیز خون شما از یک راه از بدن خارج شده و از طریق دستگاه همودیالیز تصفیه می شود و دوباره از راه دیگر به بدنتان بر می گردد. خون شما از چند طریق به دستگاه دیالیز وارد می شود. رایج ترین راههای ایجاد ارتباط جریان خون برای انجام همودیالیز شامل: فیستول، کاتتر موقت (شالدون)، کاتتر دائم و گرافت (گورتکس) می باشد. برای هر فردی بسته به شرایط و وضعیتی که دارد یکی از این موارد تعبیه می شود.

فیستول:

همانطور که اشاره شد در هر نوبت دیالیز حجم زیادی از خون شما وارد دستگاه همودیالیز می شود. برای این کار احتیاج به رگی هست که بسیار قطورتر از رگهای معمولی باشد تا بتواند این مقدار خون را تامین کند.



به همین جهت در مچ دست یا آرنج شما عمل جراحی ساده ای با بی حسی موضعی انجام می شود که در اصطلاح می گویند فیستول گذاشته اند ولی درواقع هیچ چیز خارجی در دست شما قرار نمی دهند و پزشک با اتصال یک سرخرگ و سیاهرگ در این ناحیه برای شما فیستول می سازد تا به کمک فشار جریان سرخرگ، یک رگ (سیاهرگ) قطور مناسب برای همودیالیز را ایجاد کند. پس فیستول همان اتصال بین سرخرگ و سیاهرگ به روش جراحی می باشد.

زمان مناسب برای کارگذاری فیستول دو ماه قبل از آغاز دیالیز می باشد. وقتی برای اولین بار فیستول می گذارید، چندین ماه ممکن است طول بکشد تا فیستول آماده استفاده گردد، دوام فیستول از کمتر یک سال تا بیش از ده سال متغیر می باشد.

در صورتی که فیستول دارید توجه به نکات زیر ضروری می باشد:

- ۱) روی دست فیستول دار خود به مدت طولانی نخوابید.
- ۲) هرگز بازوی مربوطه را مدت طولانی خم نکنید.
- ۳) از بستن دستبند، مچ بند و لباس یا آستین تنگ خودداری کنید.
- ۴) از بی حرکتی مداوم دست فیستول دار خود بپرهیزید.
- ۵) از خوردن داروهای پایین آورنده فشارخون بدون مشورت با پزشک خودداری کنید.
- ۶) از حمل وسایل سنگین و ورود ضربه به دست عمل شده و یا انداختن وزن خود روی آن هنگام بلند شدن از زمین یا تخت بپرهیزید.
- ۷) از به کار بردن تیغ برای زدودن مو از آن عضو بپرهیزید.
- ۸) از کندن پوسته های زخم خودداری کنید.
- ۹) روزی چند بار، جریان خون و وجود ارتعاش را در ناحیه فیستول احساس کنید.
- ۱۰) درد، سردی، عدم شنیدن یا عدم حس کردن جریان خون ناحیه فیستول را اطلاع دهید.

- ۱۱) قبل از ورود به بخش، عضو مربوطه را با آب و صابون بشویید.
- ۱۲) ضرورت دارد نمونه گیری خون یا رگ گیری و یا گرفتن فشارخون از دست مربوط انجام نشود.

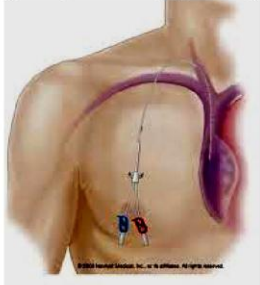
ورزش دست:

دست را پایین تر از قفسه سینه قرار دهید، خمیر یا توپ قابل ارتجاع را در دست گرفته و باز و بسته کنید. (توجه شود عمل باز و بسته کردن دست به کندی انجام شود و هنگامی که دست را

با حداکثر قدرت مشت کرده اید، لحظه ای در همان حالت، محکم نگه دارید، سپس به آرامی مشتتان را باز کنید. این ورزش را بیست بار انجام دهید و سپس استراحت کنید. مجدداً چندین نوبت دیگر هر نوبت (۲۰) بار این ورزش را انجام دهید (حداقل ۵ نوبت). پس از چند روز بهتر است بالای عضو را به طور ملایم (نه خیلی محکم) ببندید و بعد ورزش را انجام دهید (فقط برای یک دقیقه عضو را ببندید).

کاتتر موقت (شالدون):

شالدون همان کاتتر موقت است. زمانی که به طور اورژانسی نیاز به دیالیز داشته باشید و از قبل فیستول مناسب دیالیز نداشته باشید، با روش جراحی در ((سیاهرگ مرکزی)) گردن یا سینه شما یک لوله عروقی مخصوص کار می گذارند تا از طریق آن دیالیز انجام شود. بر خلاف فیستول، کاتتر بلافاصله بعد از کارگذاری قابل استفاده است.



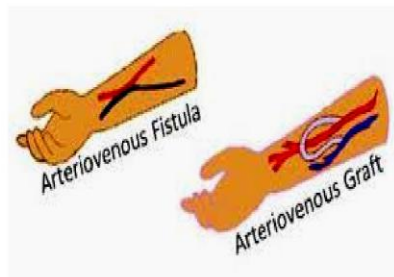
کاتترهای موقت، با بخیه سر جای خود محکم می شوند.

کاتترهای دائمی (پرمی کت):

منظور از کاتترهای دائمی کاتترهایی هستند که مدت طولانی تری مورد استفاده قرار می گیرند. این کاتترها را با یک روکش خاص و چند بخیه در زیر پوست محکم کار می گذارند. از آنجا که قسمتی از کاتتر، داخل بدن و قسمت دیگری از آن خارج بدن است، احتمال آلوده شدن و عفونت در آن زیاد است. هرچند به این کاتترها دائمی می گویند اما معمولاً بعد از یک سال استفاده نیاز به تعویض پیدا می کنند.

گرفت یا گورتکس:

در گرفت، از یک تکه سیاهرگ مصنوعی برای اتصال سرخرگ و سیاهرگ استفاده می شود. گرفت ها معمولا تا چند هفته بعد از تعبیه (با نظر پزشک) قابل استفاده هستند. تقریباً مراقبت از گرفت مثل فیستول است.



نکات قابل توجه در مراقبت از گرفت:

- فشار خون از دستی که "گرفت" دارد نباید گرفته شود.
- نمونه گیری خون یا رگ گیری از همان دست، بستن ساعت یا بند تنگ یا آستین های تنگ، خوابیدن روی موضع یا خم کردن به مدت طولانی، برداشتن اشیاء سنگین با دستی که گرفت دارد، همگی ممنوعیت دارد.
- موضع مربوطه تمیز نگه داشته شود و به نشانه های عفونت شامل ورم، قرمزی، تب و حالات سرماخوردگی توجه شود.
- در صورت عفونت با تشخیص به موقع و مصرف آنتی بیوتیک برطرف خواهد شد.
- روزی چند بار جریان خون را در محل گرفت احساس کنید.

دسترسی به آموزش بیمار از آدرس اینترنتی:
bahrami.tums.ac.ir

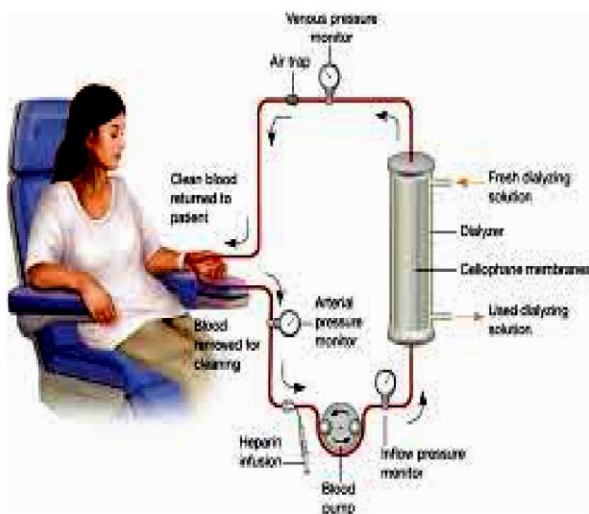
* تهران، خیابان دماوند، خیابان شهید کیایی، خیابان انصارالحسین
بیمارستان فوق تخصصی کودکان بهرامی. تلفن: ۷۳۰۱۳۰۰۰
* نوبت دهی تلفنی ۷۷۵۸۶۳۸۵ - ۷۷۵۸۶۳۸۹ - ۷۷۵۸۶۳۹۴
۷۷۵۸۶۴۰۲ (به صورت ۲۴ ساعته)
* نوبت دهی اینترنتی: **nobat.tums.ac.ir**

چند نکته برای مراقبت از کاتتر:

- کاتتر خود را همیشه تمیز و خشک نگه دارید. این به معنی آن است که نمی توانید شنا کنید یا حمام بروید. جهت استحمام، ابتدا سر خود را عقب گرفته و فقط موهای سر را بشویید و سپس از روی سینه محل پایین کاتتر را شستشو دهید. (البته در کاتتر دایم، ممنوعیت استحمام وجود ندارد).
- کاتتر موقت بعد از هر جلسه دیالیز تعویض پانسمان می شود.
- در صورت خیس شدن کاتتر و محل مربوطه، سریعاً پانسمان خشک انجام شود.
- در صورتی که فاصله بین جلسات از دو روز بیشتر شد، جهت پانسمان آن اقدام شود.
- مراقب باشید کاتتر شما، مخصوصاً موقع تعویض لباس کشیده نشود. مواقعی که دیالیز نمی شوید روی کاتتر را بپوشانید و از آن مراقبت کنید تا از هر گونه ضربه و کشیدگی محفوظ بماند.
- به نشانه های عفونت مانند قرمزی، ورم، درد، چرک، تب و لرز توجه داشته باشید و با مشاهده هر یک از این علائم، به پزشک مراجعه کنید.
- مراقب باشید که در پوش، همیشه سر کاتتر باشد.
- در صورت مشاهده جابجایی و یا باز شدن بخیه ها، بدون دستکاری آن به پزشک مراجعه شود.
- تاریخ تعبیه کاتتر را به خاطر بسپارید.
- معمولاً حداکثر مدت استفاده از کاتتر ۶ تا ۷ هفته بوده ولی ممکن است در مواردی بدلیل عفونت یا عدم کارکرد خوب، کاتتر زودتر از این زمان تعویض شود.
- در صورت خارج شدن اتفاقی کاتتر، محل خروج کاتتر را محکم فشار دهید تا از خونریزی جلوگیری شود و سریعاً به پزشک مراجعه کنید.

مراقبت از

راههای عروقی در دیالیز



کد: (۰-۱۴)